

Απόστολος Πιερρής

Ελεύθεροι Στοχασμοί επί της Νεοελληνικής Πραγματικότητας

*«Το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί Εθνικόν
ό,τι είναι Αληθές».*

Ξεκινώ την φετινή περίοδο με δύο ρήσεις που σφραγίζουν την Νεοελληνική Μοίρα.

1/ Ο Εθνικός ποιητής έτσι μίλησε για το εθνικό:

«Το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί Εθνικόν ό,τι είναι Αληθές».

(Ι. Πολυλάς, Προλεγόμενα, XVI)

Ο Σολωμός μόλις είχε συνθέσει τον «Πόρφυρα», έναν κλασσικό ύμνο στην αισθητική φυσική και μεταφυσική του Κάλλους για έναν νεαρό Άγγλο στρατιώτη, στην ακμή της «ώρας» του, που κατασπάραξε το θεριό της θάλασσας ενώ κολυμπούσε στο λιμάνι της Κέρκυρας. Φίλος του ποιητή παρατήρησε «ότι το έθνος ήθελε δεχθεί καλύτερα ένα ποίημα εθνικό». Και ο Σολωμός τον αντίκοψε απότομα με τον λόγο της αληθείας. Έχει εθνικό βάθος αυτός ο λόγος. Γιατί το κυρίαρχο βίωμα και η τέλεια πεμπτουσία του Ελληνισμού συντελείται στην Μορφή του Κάλλους.

[Τόπε κάπως και ο (Ευρωπαίος Νεοέλληνας) Καζαντζάκης:

«Κάθε μεγάλος λαός έχει και το γαλάζιο πουλί του· το μυστικό ανώτατο ιδανικό όπου συγκλίνουν όλες του οι λαχτάρες. Η αρχαία Ελλάδα την ομορφιά, η Ρώμη το Κράτος, οι Οβραίοι τη θεότητα, οι Ιντοί τη Νιρβάνα, ο χριστιανισμός την αιώνια βασιλεία· ποιο είναι το γαλάζιο πουλί που κυνηγάει, μέσα στους αιώνες, η Μεγάλη Βρετανία; ... Είναι το αγαπημένο, αιματωμένο αθάνατο πουλί που έχτισε, πρώτη φορά στον πλανήτη τούτον, τη φωλιά του στην Ελλάδα: η Ελευτερία».

(Αγγλία, σελ. 280)].

Κι ο ρομαντικός νιός, Άγγλος αυτός να λαχταράει το κλασσικό, το εξέφρασε πολύ καλύτερα όταν έγραφε στα 24 του χρόνια, τον Μάιο του 1819, την Ωδή σε μια Ελληνική Υδρία:

O Attic shape! Fair attitude with brede

Of marble men and women overwrought,

With forest branches and the trodden weed;

Thou, silent form, dost tease us out of thought

As doth eternity: Cold Pastoral!

When old age shall this generation waste,

Thou shall remain, in midst of other woe

Than ours, a friend to man, to whom thou say'st,

"Beauty is truth, truth beauty", - that is all

Ye know on earth, and all ye need to know.

(John Keats, *Ode on a Grecian Urn*, Stanza V)

2/ Και ο άλλος μεγάλος Άγγλος ρωμαντικός ποιητής, σύγχρονος του Keats, ο Byron, διέγνωσε διεισδυτικώτατα τα τεκταινόμενα, όπως το σημειώνει εμφατικά ο Σολωμός στα αυτόγραφα του:

«Όταν επρωτοκατέβηκε εις την Ελλάδα ο Λορδ Μπάυρον έγραφε τα ακόλουθα.

La Grecia ora e posta fra questi tre partiti, o riconquia fare la liberta, o divenire una dipendenza di Sovrani Europei, o formare una Provincia Turca. Non le rimane che una scelta fra questi tre. Ma la guerra civile non mi sembra che una strada agli ultimi due».

Ο Νεοελληνισμός, εννοώντας την γενική κατάσταση του Νεοελληνικού κράτους, πάσχει μια παρατεταμένη και επίμονη κρίση ταυτότητας. Οι συνέπειες είναι ολέθριες, και, αφού οι ηγεσίες κρατιώνται σε ένα αρχικό λάθος με δαιμονική επιμονή, θα είναι ολεθριώτερες.

Ο Νεοελληνισμός δεν οικοδομήθηκε κατ' ουσία, παρά μόνο στα ρητορικά σχήματα και τα λόγια, πάνω στο εδραίο θεμέλιο της συνέχειας της τριπλής ταυτότητάς του, της κλασσικής αρχαιότητας, του ορθόδοξου Βυζαντίου και της Δημοτικής παράδοσης. Αντιθέτως η ταυτότητα και διασπάσθηκε ως όλον και παραμορφώθηκε κατά μέρος. Την θεμελιώδη αυτήν ανεξιλέωτη «ύβρη», προϊόν Άτης δυσκολοεξιχνίαστης, ακολουθεί απαρέγκλιτη Νέμεσις.

Ουσία, δύναμη και ενέργεια πάνε μαζί έλεγαν οι παλαιοί μας. Αποτελεσματικότητα έχει μόνο το ον που οικοδομεί ισχυρή ταυτότητα, και μόνο πάνω στην ουσιαστική ταυτότητα ενός πράγματος μπορεί να θεμελιωθεί η δύναμή του. Αυτοδυναμία είναι η δύναμη της ταυτότητας και μόνο αυτή εγγυάται μέγιστη λειτουργικότητα γιατί αυτή αξιοποιεί

στο μέγιστο και βέλτιστο τα πραγματικά συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει κανείς.

Με ακόμη άλλο τρόπο λεγόμενο το ίδιο θεώρημα, ισχυρή ταυτότητα συνεπάγεται μεν και σαφή διαφοροποίηση, και πολλή ετερότητα, αλλά ταυτόχρονα εξασφαλίζει και μεγαλύτερη αποφασιστικότητα, αποδοτικότητα και σταθερότητα στις σχέσεις προς τις άλλες οντότητες, γιατί καλλιεργεί καθεστώς αξιοπιστίας. Κανένας δεν εμπιστεύεται τον αλλοτριωμένο. Το πολύ να τον χρησιμοποιήσει για υποτακτικό, αλλά και αυτό περιορίζεται από το γεγονός ότι ακριβώς επειδή ο προσταζόμενος στερείται της ταυτότητάς του, στερείται και οικείας δύναμης, και άρα πραγματικής αποτελεσματικότητας. Ο αλλοτριωμένος είναι και αδύναμος, άρα και άχρηστος στο ζωντανό πεδίο. Γιατί στο κλειστό και τεχνητό κύκλωμά του έχει αντιστρέψει την φυσική τάξη για να επιβιώσει, απαξιώνοντας, και έτσι αχρηστεύοντας, την αξία και ικανότητα, επιβραβεύοντας δε την απαξία και την κατωφερή μετριότητα. Αλλά αυτή η νοσηρότητα δεν μετράει στον πραγματικό κόσμο.

Και δεν πρόκειται να φθάσεις κάποιον, άσε να τον ξεπεράσεις, πιθηκίζοντας τον τρόπο του. Και τον εαυτό σου χάνεις και εκείνος δεν γίνεται. Όπως έγραψε πριν πολύ καιρό ο Ροΐδης, σε μια εμβληματική εισήγηση και απόφαση να μη βραβευθεί κανένα από τα 12 υποβληθέντα θεατρικά έργα για τον «Δραματικό Αγώνα» του «Παρνασσού» το 1877, γιατί «εν τη δωδεκάδι ταύτη ούτε βραβείου, ούτε δάφνης, ούδ' επαινετικής καν μνείας υπάρχει άξιον κανέν» (Φιλ. Επιμ., Δ. Δημηρούλης, *Η Διαμάχη για την Ποίηση*, σελ. 237). Και συνεχίζοντας ακάθεκτος ο Ροΐδης προσθέτει ότι όχι μόνο κανένα δεν αξίζει αλλά ούτε θα μπορούσε να αξίζει γιατί στην νέα Ελλάδα όπως είχε διαμορφωθεί δεν υπάρχει το πολιτισμικό περιβάλλον που κάνει την υψηλή τέχνη να ανθίσει και το οποίο συνοψίζεται στον άξονα ενός κυρίαρχου «Ιδανικού» που συνεπαίρνει και δονεί τις ψυχές. Γιατί Πνεύμα της Εποχής και του Λαού είναι αυτό που εκτρέφει το Μεγάλο. Ενώ στο Νεοελληνικό σύστημα χάσαμε το Ελληνικό χωρίς να κερδίσουμε το Ευρωπαϊκό. Ούτε καν μετέχουμε στο κλέφτικο βίωμα των παλληκαριών που γέννησε την Δημοτική ποίηση και τους χορούς, αλλά και δεν συγκινούμαστε βαθειά από το Ρωμαντικό πάθος του Byron. Ακούστε τα σοφά λόγια των 150 χρόνων προς συνετισμό:

«Σήμερα ούτε αρματωλούς έχουμε πλέον, ούτε ακόμη Αρόλδους (*Child Harold*) και Μαμφρέδας (*Manfred*), ... αλλά φρονίμους και θετικούς

ανθρώπους, ευρίσκοντας ηδύ το περιεχόμενον οιασδήποτε ευρωπαϊκής φιάλης, χαριτόβρυτον την τυχούσαν ηθοποιόν, άσκοπον πάσαν μέριμναν μεταφυσικήν, και ουχί κατεπείγουσαν την κατάκτησιν της Ηπείρου και της Θεσσαλίας, αν υπερβαίνουν το μέτρον αι απαιτούμεναι προς τούτο θυσίαι.

Η τοιαύτη όμως φρόνησις ούτε κλασσικής ούτε ρωμαντικής εξυμνήσεως φαίνεται ημίν δεκτική. Η ποίησις παρά μεν τοις αρχαίοις ήτο άνθος νεότητος και υγείας, σήμερον δε εν Ευρώπη είναι εξάνθημα οργανισμού νοσούντος και θρήνος πάσχοντος ανθρώπου. Αν ανακτήσωμέν ποτε την προγονικήν εύκλειαν πιθανόν είναι ν' αναβλαστήση το αρχαίον άνθος επί του γενεθλίου αυτού εδάφους· αν νοσήσωμεν ως οι Φράγκοι, θέλουσι εκπορευθή βεβαίως και εκ των ημετέρων χειλέων αληθούς οδύνης κραυγαί. Μέχρις ου όμως το έτερον τούτων συμβή, πολύ φοβούμεθα ότι αντί ποιήσεως θέλομεν έχει ή ψυχράς κλασσικών μιμήσεις ή παιδαριώδεις βυρωνισμού παρωδίας». (σελ. 246).

Τουτ' αυτό σήμερον! Mutatis mutandis.

Λέω με θεωρητικούς όρους το οδυνηρό κατάντημα του Νεοελληνισμού: αλλοτριωμένος, αδύναμος, αναποτελεσματικός, κλεισμένος στο καβούκι του, αναξιόπιστος, δόλιος. Ψευδεπίγραφος. Να δούμε την αλήθεια κατάματα. Η αλήθεια σώζει – όχι μόνο την ψυχή.

Η σκοτοδίνη του Νεοελληνισμού αποτυπώνεται στην ροπή του προς το «ευσεβές» ψέμα και την συνωμοτική χειραγωγή του. Στις 17 Μαρτίου και στην Μάνη κηρύχθηκε η Επανάσταση, αλλά επίσημα γιορτάζουμε την έναρξη στις 25 και στην Λαύρα (και έχει τεράστια σημασία αυτό). Η Φιλική Εταιρεία, με την επιτηδευμένη μυστικοπάθειά της, απέτυχε σε όλους τους σχεδιασμούς της, η Επανάσταση έγινε, εις πείσμα των «βαθυστόχαστων» πλανών της «Αρχής», από την Μάνη και το παλληκαρίσιο πνεύμα των ορεσίβιων ορδών, νέων Δωρικών αγελών του Απόλλωνα (!), αλλά οι Μυστικοί και οι Ρεντικοτές και οι Πεφωτισμένοι και

οι Φρόνιμοι ανέλαβαν το πηδάλιο, και ευθύς εξόκειλαν το καράβι, έτσι ώστε από τότε να μπορούμε στην λογική της εξευτελιστικής ζητιανιάς για να ζούμε «ελεύθερο» βίο αβίωτο, τώρα ακριβώς όπως τότε.. Ο Μανιάτης Βασιλάκος κέρδισε όπως φαίνεται κανονικά τον πρώτο νεώτερο Ολυμπιακό μαραθώνιο, αλλά αναγορεύθηκε ο Λούης. Εξ όνυχος τον λέοντα.

Η αλήθεια στην υπηρεσία *raisons d' état*. (Χειρότερα είναι τα πράγματα αλλά βάζω την «καλύτερη» εκδοχή). Ο λόγος του Σολωμού έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Το κράτος υπάρχει για να υπηρετεί την Αλήθεια της πολιτισμικής μας ταυτότητας και όχι αντίστροφα. Αυτό που λέω κι αν δεν είναι το Μέγα Μήνυμα της αρχαίας Σπάρτης. Και καθόλου τυχαία, αλλά επί σκοπού, τα παραδείγματα που έδωσα είναι και τα τρία Μανιάτικα.

Αυτός που έχει χάσει τον εαυτό του (και φυσικά δεν έχει βρει κανέναν άλλο, αφού αυτό είναι των αδυνάτων αδύνατο, έστω κι αν ο επίσημος Νεοελληνισμός έχει στηθεί στο αξίωμα ότι εκσυγχρονισμός θα πει αλλοτρίωση προς κάτι ουσιωδώς άλλο από αυτό που είμαστε), - έχει δυο δεκανίκια για να κρατηθεί στην κίβδηλη ύπαρξη της αδυναμίας του προς βλάβη δική του, των δικών του, των γειτόνων του και όλου του υγιούς κόσμου. **Το ένα το είπα, είναι η ομοψυχία στο ευσεβές ψεύδος. Το άλλο είναι η επίκληση της ανάγκης άμεσης αποτελεσματικότητας, whatever it takes.** Ο στερημένος (και μερικοί σοβαροί που αντιστέκονται στην χρήση του πρώτου δεκανικιού υποκύπτουν στην πίεση αυτού που δεν είναι οι ίδιοι) αρπάζεται από κάθε φανταζόμενη ευκαιρία, και επειδή ξέρει ότι λίγος χρόνος να δοθεί για να μπουν τα πράγματα στην φυσική τους θέση και προοπτική τόχασε το παιχνίδι, τα δίνει όλα για νάχει κάποιο αποτέλεσμα. (Αυτό δεν έχει σχέση βέβαια με την μέγιστη αρετή της διάκρισης, την πρό-νοια του μέλλοντος και την εκτίμηση του «καιρού»). Φυσικά και αποτέλεσμα σημαντικό δεν έχει αυτή η στάση και αυξάνει τον βαθμό αναξιοπιστίας του δρώντος έτσι.

Πάλι ένα Σπαρτιατικό μάθημα ξεκαθαρίζει το σκηνικό. Περί το 585 π.Χ., όταν η Σπάρτη ήταν στον κολοφώνα της δόξης της ως άγαλμα του Δωρικού Ελληνισμού, ο Γλαύκος πρώτος εις αρετή μεταξύ των Ομοίων και περιβόητος για την δικαιοσύνη του, έγινε παράδειγμα ες αεί της Απολλώνιας αξιολογίας. Λόγω της φήμης του πήγε και τον βρήκε κάποιος πάμπλουτος Μιλήσιος και του εξήγησε ότι η ασφάλεια της

Πελοποννήσου υπό την Λακεδαιμόνια εποπτεία αφ' ενός και η τεταραγμένη και ανασφαλής και ευμετάβολος κατάσταση της Ιωνίας αφ' ετέρου, τον έκαναν να ρευστοποιήσει το μισό της περιουσίας του σε άργυρο και να θέλει να το παρακαταθέσει σε αυτόν, γνωστόν ως κανόνα τιμιότητας. Ο Γλαύκος δέχθηκε και ο ξένος του άφησε τα σύμβολα που θα εβεβαίωναν μελλοντική αξίωση για τον θησαυρό. Χρόνου ικανού παρελθόντος ήλθαν στην Σπάρτη τα παιδιά του Μιλήσιου, κομίζοντας τα ρητά σύμβολα και ζητώντας πίσω την παρακαταθήκη. Ο Γλαύκος προφασίστηκε ότι δεν θυμάται ευκαίρως, θα το σκεφθεί μήπως θυμηθεί τί ακριβώς συνέβη, και σε τέσσερες μήνες θα τους απαντήσει. Πήγε όντως στους Δελφούς και ρώτησε τον θεό, να σφετεριστεί με ψευδή όρκο τα χρήματα; Και η φοιβόληπτος Πυθία έχρησε:

Γλαῦκ' Ἐπικυδεΐδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὔτω

ὄρκῳ νικῆσαι καὶ χρήματα ληίσασθαι.

ὄμνυ, ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὖορκον μένει ἄνδρα.

ἀλλ' Ὅρκου πάϊς ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες

οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰς ὃ κε πᾶσαν

συμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

ἀνδρὸς δ' εὖόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

(No. 35 Wormell – Parke)

Ο Απόλλων μιλάει εδώ την γλώσσα όχι αυτού που είναι στερεά ενιδρυμένου στο Δωρικό πνεύμα του, αλλά αυτού που διστάζει, και γι αυτό ρωτάει, μήπως μπορεί να κοροϊδέψει τον θεό και βολευτεί. Δεν του λέει λοιπόν για το ιδεώδες της τελειότητας, και ότι μόνο το παντελές και ολόκληρο ον είναι όντως ευδαίμον, το δε λειψό κα ατελές αναγκαία δυστυχί – αλλά τον καθηλώνει διαγράφοντας το μέλλον για το σπίτι του, την φαμίλια του και ολόκληρη την γενιά του, ότι θα ξεπατωθεί αν προτιμήσει το αισχρό άμεσο μεγαλύτερο κέρδος, το «αυτίκα κέρδιον». Και γενιά είναι και όλο το έργο καθενός, η παρουσία του στον χρόνο, το Όνομά του.

Ακούγοντας τον χρησμό, έντρομος ο Γλαύκος ζητάει συγγνώμη για την ερώτησή του, με δεύτερο χρησμό.

Και ο κεραυνός πέφτει. Η Πυθία αποφαινεται ότι το να σκεφθείς να δοκιμάσεις τον θεό μήπως συγκατανεύσει στο αισχρό υπό όρους είναι ισοδύναμο με το να διαπράξεις αυτό που σκέφτεσαι:

ή δὲ Πυθίῃ ἔφη τὸ πειρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι.

(No. 36 W.-P.)

Ο Γλαύκος καλεί τα παιδιά του Μιλήσιου ξένου και τους δίνει πίσω την περιουσία τους. Η γενιά του όμως ξεριζώθηκε εξ ολοκλήρου από την Σπάρτη. Ξεκληρίστηκε. Κι αυτός έλιωσε υπό το βάρος της Απολλώνιας αποδοκιμασίας. Εξαφανίστηκαν τα ίχνη του ει μη μόνον ως παράδειγμα αποστροφής. Τάχασε όλα, αιωνιότητα και χρόνο.

(Ηρόδοτος, VI, 86).

Προτίμησε κατά νου τα έργα του χρόνου, χάθηκε στα έργα του χρόνου έστω και αν δεν εξετέλεσε την σκέψη του.

Τέτοια είναι η Απολλώνια τάξη του Δωρικού «Κόσμου».

Προσέξτε ότι το μήνυμα από την υπόθεση του Γλαύκου το επικαλείται στον Ηρόδοτο ο βασιλιάς της Σπάρτης Λεωτυχίδης για να μεταπείσει τους Αθηναίους από μια πολιτική τους απόφαση που βάζει πάνω από όλα το άμεσο και καιροσκοπικό συμφέρον τους.

[Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και αποκαλυπτική είναι επίσης η εφαρμογή που κάνει αυτής της συμβολικής ιστορίας ο Πausanias για την Μακεδονική δυναστεία και τους Μακεδόνες συλλήβδην εξ αιτίας της Φιλίππου αθεΐας και απιστίας. Δύναμη από μόνη της έχει μόνο παροδική και ήσσονα επίδραση στις εξελίξεις. Αποτέλεσμα μόνιμο είχε ο πολιτισμικός Ελληνισμός. - Πausanias, VIII, 7, 5-8].

[Ο Γλαύκος μπορεί να είχε γλυκαθεί από ένα ρεύμα του πνεύματος της εποχής εκείνης περί την τροπή των αιώνων 7^{ου} προς 6^ο, οπότε είχε αρχίσει να εντείνεται γενικώτερα η μετάβαση από κάποια μορφή αριστοκρατίας των εσθλών της αρετής σε μια ολιγαρχία των ολβίων του πλούτου, και πλούτου όλο και περισσότερο προερχόμενου από την βιοτεχνική παραγωγή και την εμπορική δραστηριότητα, παρά από την γαιοκτημοσύνη. Το ρεύμα υπερτόνιζε την σημασία της οικονομικής επιφάνειας και μάλιστα της κινητής περιουσίας ως συσσωρευμένης αξίας στο κοινωνικό status. Έτσι ο Μιλήσιος «έχων» μετατρέπει την ακίνητη περιουσία του κατά το ήμισυ σε άργυρο και την καταθέτει στον δίκαιο Σπαρτιάτη σαν σε τράπεζα της εμπιστοσύνης του. Εκείνο τον καιρό γεννιόταν και το χρήμα στην Ιωνία, και μπορεί ο ξένος να έφερε ένα θησαυρό από τα πρώτα νομίσματα στην Σπάρτη, που ήταν απόλυτα ξένη προς όλες αυτές τις εξελίξεις. Το νέο πλουτοκρατικό δόγμα και χρηματιστικό ρεύμα είχε μεταφερθεί στην Σπάρτη σαν ιδέα αντίστιξης προς την Λακεδαιμόνια πραγματικότητα, από τον Αριστόδημο τον Αργείο, ο οποίος έχοντας χάσει την περιουσία του απώλεσε και την κοινωνική αποδοχή του και εγκαταλείφθηκε από τους φίλους του, μεμφόμενος την νέα τάξη με το επιφώνημα «*χρήματα, χρήματ' ανήρ*» (Πίνδαρος, *Ισθμιονίκαι*, II, 9-11; Αλκαίος Fr. 360 Voigt. – Ο Αλκαίος ολοκληρώνει την νευρώδη ρήση του Αριστόδημου: *χρήματ' ἄννηρ, πένιχρος δ' οὐδ' εἷς πέλετ' ἔσλος οὐδὲ τίμιος*. Η τιμή και η αριστεία ανήκουν πια στον πλούσιο των χρημάτων – μια διαπίστωση και ένα παράπονο που γεμίζει τα πνευμόνια του Μεγαρέα Θέογνι αργότερα τον νέο αιώνα. Η Σπάρτη είναι φυσικά παντελώς ξένη και παγερά αδιάφορη προς όλα αυτά. Προς εμπέδωση του Απολλώνιου μηνύματος συμβαίνει η υπόθεση του Γλαύκου και η τρομερή παραδειγματική τιμωρία του με την εξολόθρευση της γενιάς του].

Η ιστορία είναι πολιτισμικό φαινόμενο. Οι πολιτικοί σχεδιασμοί και αποφάσεις, οι στρατιωτικές επιχειρήσεις και νίκες, οι οικονομικές αναπτύξεις και επιτυχίες, συνιστούν μέσα για την πραγμάτωση ενός ρυθμού στον χρόνο και μιας μορφής μέσα από τον χρόνο, των οποίων ρυθμού και μορφής οι οντολογικοί και υπαρξιακοί παράμετροι είναι χαρακτήρα καθαρά πολιτισμικού. Όλα γίνονται για να αναδυθεί η Μορφή, γιατί μόνο έτσι υπερβαίνεται ο χρόνος - και όποιος δουλεύει την Μορφή μαντεύει το μέλλον, γνωρίζει τον χρόνο, προβλέπει και προνοεί, αυτός και κυβερνά.

Ο Πρωθήβης Άναξ, η Μορφή του Κάλλους, είναι και ο Μέγας Μάντις.

Μόνος βασιλεύς ο σοφός, διακήρυτταν οι Στωικοί. (SVF III 332; 617sqq.).

Έχει εξουσία αυτός που ο λόγος του γίνεται πράξη. Τώρα λοιπόν ποιος άρχει, ο πολιτικός που η απόφασή του καταλήγει σε αποτυχία και στο αντίθετο ή ο σοφός που ό,τι πει βγαίνει τελικά να γίνεται;

Αρκεί να μην παίρνουμε για αποτέλεσμα ένα παροδικό προσωρινό φευγαλέο σχηματισμό που ευθύς καταπίνει ο Χρόνος-Κρόνος-Αρχών του Κόσμου τούτου-Άδης-Διόνυσος. Αλλά να επιζητούμε το σταθερό και μόνιμο, - το ουσιώδες, όχι το συμβεβηκός.

Μιλάω και για πρακτικά και χρονικά πράγματα.

Γιατί και ο Χρόνος είναι ερωτευμένος με την Αιωνιότητα και την ακούει. Αιδεύεται ο Κάλλος και ντρέπεται να το χαλάσει.

19 Νοεμβρίου 2019